

import dependency, suggesting that there is potential to start using alternative materials in the sector, notably to lower the dependency on nonmetallic minerals.

Final comments

The circular economy presents a valuable opportunity for Ukraine to recover and stabilize its economy while aligning with European regulations. It can drive industrial development by optimizing resource use, enhancing resilience, creating jobs, fostering innovation, generating cost savings, conserving the environment, and delivering social benefits. However, successful implementation requires addressing challenges related to policies, waste infrastructure, material efficiency, and the adoption of circular business models. Prioritizing sectors like manufacturing, agriculture, and construction is crucial for maximizing the impact of circular economy initiatives in Ukraine.

Bibliography:

1. What is a circular economy? <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/topics/circular-economy-introduction/overview>
2. Baseline Analysis of Circular Economy in Ukraine: Final Report. Vienna, UNIDO. 2024. Available on <http://www.recpc.org/circular-economy/>
3. Executive summary: Ukraine industrial country diagnosis 2023. UNIDO. 2024. https://www.unido.org/sites/default/files/unido-publications/2024-02/Industrial%20diagnostic%20study_2023_0.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-48>

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Бабенко К. В.

*здобувачка другого курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 – Менеджмент кафедри менеджменту
Міжнародний гуманітарний університет
Науковий керівник: Горбаньова В. О.
старший викладач кафедри менеджменту
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Війна в Україні спричинила значні втрати у сфері освіти та ринку праці, що потребує комплексного підходу до відновлення освітньої інфраструктури та підготовки спеціалістів для ключових галузей економіки. Освіта відіграє вирішальну роль у процесі відновлення країни, оскільки

забезпечує необхідний кадровий потенціал для модернізації економіки, технологічного розвитку та соціальної стабільності. [1, с. 34] Актуальність дослідження зумовлена необхідністю створення ефективних механізмів перепідготовки кадрів, інтеграції сучасних технологій у навчальний процес та розширення міжнародної співпраці для формування конкурентоспроможної системи освіти [2, с. 21].

Освіта відіграє ключову роль у післявоєнному відновленні України, оскільки саме вона формує людський капітал, необхідний для економічного розвитку та модернізації країни. Війна спричинила значні втрати серед кваліфікованих спеціалістів, зруйнувала освітню інфраструктуру та змусила сотні тисяч громадян шукати можливості для навчання та роботи за межами держави. У цьому контексті важливо адаптувати освітні програми до нових економічних реалій, орієнтуючи їх на потреби ринку праці та стратегічні галузі відбудови країни [1, с. 34].

Зокрема, важливо створювати нові програми, що спрямовані на розвиток технологічних компетенцій, навичок управління проектами відбудови, екологічно чистих технологій та соціального підприємництва [2, с. 22]. Важливим аспектом є повернення кваліфікованих спеціалістів, які виїхали за кордон. Для цього необхідно створити привабливі умови роботи, запровадити державні програми стимулювання повернення та співпрацювати з міжнародними організаціями, що можуть надати фінансову та експертну підтримку [3, с. 56].

Система освіти України зазнала значних руйнувань унаслідок війни, що створює необхідність комплексного підходу до її відновлення. Зокрема, зруйновані або пошкоджені навчальні заклади потребують фінансових вкладень у реконструкцію, модернізацію та оснащення сучасним обладнанням [4, с. 41]. Поряд із фізичним відновленням освітньої інфраструктури актуальним є питання цифровізації навчального процесу. Дистанційне навчання стало невід'ємною частиною освіти, проте його ефективність залежить від доступу до якісного інтернету, цифрових платформ та відповідної підготовки викладачів [5, с. 59].

Для забезпечення ефективної підготовки спеціалістів необхідна тісна взаємодія між державою, бізнесом та освітніми установами. Спільні освітні ініціативи, стажування на виробництвах, залучення підприємств до створення навчальних програм допоможуть забезпечити практичну підготовку майбутніх кадрів та зробити освіту більш прикладною [6, с. 62]. Особливу увагу слід приділити дуальній освіті, яка дозволяє студентам поєднувати теоретичні знання з практичним досвідом, що особливо актуально для професій, пов'язаних із відбудовою інфраструктури, енергетикою та технологіями [7, с. 70].

Зміни в економічній структурі України зумовлюють потребу у фахівцях нових професійних напрямів. Найбільший попит спостерігається у сферах

ІТ, відновлюваної енергетики, інфраструктурного будівництва, медицини та психологічної реабілітації [8, с. 85]. У цьому контексті критично важливим є розвиток програм швидкої перепідготовки для військових, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та тих, хто втратив роботу через війну. Такі програми повинні бути гнучкими, доступними та сфокусованими на швидкому працевлаштуванні випускників [9, с. 47].

Україна може скористатися досвідом інших країн, які проходили через подібні виклики. Наприклад, після Другої світової війни Німеччина запровадила масштабні освітні ініціативи, що сприяли розвитку технологічних галузей та пришвидшенню економічного відродження [10, с. 36]. Важливо адаптувати ці практики до українських реалій, зокрема через залучення міжнародних донорів, фінансових інституцій та технологічних компаній для розширення доступу до якісної професійної освіти [11, с. 51].

Співпраця України з європейськими та міжнародними університетами відіграє ключову роль у відновленні освітнього процесу. Спільні навчальні програми, освітні гранти, міжнародні стажування та академічні обміни дозволять українським студентам і викладачам отримати доступ до передових методик навчання та підвищити конкурентоспроможність українських фахівців на світовому ринку праці [12, с. 64].

Особливо важливим є залучення міжнародних інвестицій у розвиток професійної освіти та дуальної системи навчання. Фінансова підтримка міжнародних партнерів дозволить не лише відновити зруйновані заклади освіти, а й створити нові навчальні центри, що відповідатимуть сучасним вимогам ринку праці [13, с. 77]. Крім того, міжнародні освітні програми сприятимуть формуванню нового покоління українських лідерів, які зможуть впроваджувати інноваційні підходи до управління економікою та суспільними процесами [14, с. 65].

Для забезпечення сталого економічного розвитку необхідно розширити державно-приватне партнерство у сфері освіти. Бізнес має активніше долучатися до створення навчальних програм, забезпечення студентів можливостями стажування та працевлаштування. Впровадження навчальних курсів, що відповідають потребам ринку праці, сприятиме скороченню безробіття та підвищенню ефективності економіки [15, с. 82].

Крім того, важливим напрямом є розвиток підприємницької освіти. Війна загострила необхідність підтримки малого бізнесу, що є основою стійкої економіки. Навчальні ініціативи, орієнтовані на розвиток підприємницьких навичок, управління проектами та фінансову грамотність, допоможуть створити нові робочі місця та сприятимуть формуванню економічно активного населення [16, с. 39].

Висновки. Освітня реформа та перепідготовка кадрів є ключовими елементами економічного відновлення України. Інвестуючи у знання та професійні навички громадян, держава не лише прискорить процес

відбудови, а й створить умови для довготривалого зростання економіки. Взаємодія держави, бізнесу, освітніх установ та міжнародних партнерів дозволить сформувати сучасну, гнучку та ефективну систему освіти, яка стане рушієм розвитку країни в післявоєнний період [17, с. 90].

Література:

1. Власенко І. Ю. Українські лідери: освіта та інноваційні підходи до управління. Київ: Актуал, 2021. С. 65–80.
2. Гончаренко С. Українська освіта в умовах глобалізації: виклики та перспективи. К.: Освіта України, 2021. 256 с.
3. Григоренко С. В. Державно-приватне партнерство у сфері освіти. Львів: Видавничий центр, 2021. С. 82–94.
4. Дубасенюк О. А. Інноваційні методи навчання у професійній освіті. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2020. 312 с.
5. Закон України «Про освіту». – Відомості Верховної Ради України, 2017. С. 38–39, с. 380.
6. Жданова М. П. Підприємницька освіта як основа економічного розвитку. Одеса: Модерн, 2020. С. 39–53.
7. Іванова Н. В. Цифровізація навчання в Україні: виклики та можливості. Київ: Інститут освіти, 2020. С. 59–75.
8. Ковальчук В. М. Відновлення інфраструктури після війни: роль освіти та професійної підготовки. Одеса: Видавництво «Маяк», 2022. – С. 41–55.
9. Краус А. М. Порівняльний аналіз освітніх ініціатив після Другої світової війни. Дюссельдорф: Академія, 2019. С. 36–60.
10. Лавренко С. В. Програми перепідготовки для ветеранів: досвід та рекомендації. Львів: Прогрес, 2021. – С. 47–60.
11. Марченко В. І. Співпраця освіти і бізнесу в умовах сучасних змін. Львів: Академія, 2021. С. 62–80.
12. Петрів І. М. Міжнародні інвестиції у відновлення освіти. Харків: Наукова думка, 2022. С. 77–89.
13. Петрова М. П. Дуальна освіта в Україні: можливості та перспективи. Харків: Видавництво «Експерт», 2021. С. 70–82.
14. Петренко І. О. Освітня політика України в умовах сучасних викликів. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2020. С. 34–45.
15. Савченко Р. Г. Інновації в освіті для технологічних галузей. Київ: Наука, 2022. С. 85–97.
16. Сидоренко А. П. Реформа вищої освіти в Україні: досвід та перспективи. Харків: Промінь, 2021. С. 22–30.
17. Смірнова Т. О. Перепідготовка кадрів після війни: світовий досвід і українські реалії. Львів: Видавництво «Наука», 2019. С. 56–68.

18. Харченко А. О. Академічні обміни як інструмент розвитку освіти. Одеса: Видавництво «Нова хвиля», 2021. С. 64–80.

19. Шевченко В. О. Освітня реформа та перепідготовка кадрів: важливість для відбудови. Київ: Перспектива, 2022. С. 90–102.

20. Яковенко О. Ю. Роль міжнародної співпраці у розвитку освіти. Київ: Олександрія, 2020. – С. 51–64.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-49>

ЦІНА НЕВИКОРИСТАНОГО КАПІТАЛУ: ВПЛИВ НА ВВП УКРАЇНИ

Бойцов О. О.

*аспірант кафедри менеджменту
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Фінансова стабільність та ефективний розподіл фінансових ресурсів є критично важливими для відновлення економіки України. Фінансові звички українців під час війни зaledве змінились – більшість спроможних заощаджувати зберігає готівку вдома, ще частина на рахунках чи банківських депозитах.[1] Наявна нині ситуація свідчить про низький рівень фінансової інклюдії широких верств населення, що виражається у двох ключових аспектах:

- Відтік ліквідності у валютні накопичення населення;
- Непродуктивне акумулювання банківських депозитів домогосподарств, які не трансформуються в кредити бізнесу.

Розглянемо дані НБУ про операції фізичних осіб із купівлі та продажу іноземної валюти за період 2021–2025 роки [2]:

- З 2021 по 2025 роки спостерігається постійне перевищення купівлі валюти над її продажем.

- У 2022 році через початок повномасштабної війни різко знизилися обсяги операцій, але вже наприкінці року купівля валюти почала знову перевищувати продаж.

- У 2023 році тенденція збереження валюти населенням посилилася: середньомісячне сальдо операцій було негативним (–0,5–1 млрд дол. США).

- У 2024–2025 роках ситуація погіршилася – населення щомісяця скуповує 1–1,5 млрд дол. США більше, ніж продає.